

full dominical

Església de Menorca

Número 1908 - Any XXXVII - 30 desembre 2018

paraules del Bisbe

L'ESCOLA DE NATZARET

† Francesc, Bisbe de Menorca

Benvolguts diocesans:

La contemplació del misteri del naixement del Salvador ens porta d'una manera natural a la consideració del fet que Déu va voler néixer en el sí d'una modesta família, formada pel just Josep i la jove donzella de Natzaret. Ens commou i convida a la reflexió considerar que Jesús va passar trenta llargs anys de la seva vida en el sí d'aquella família, aprenent a pregar amb el seu poble, sent educat pels seus pares i guanyant-se el pa amb el treball de les seves mans fins que va arribar el moment de proclamar el Regne de Déu.

En un profund discurs que el Papa Sant Pau VI va pronunciar a Natzaret l'any 1964 subratllava que allà s'aprèn a comprendre la vida de Jesús. A Natzaret "s'aprèn a observar, a escoltar, a meditar, a penetrar en el sentit, tan profund i misteriós, d'aquella simplíssima, humilíssima, bellíssima manifestació del Fill de Déu". A l'escola de Natzaret s'aprèn el valor de la disciplina espiritual, que és necessària si es vol arribar a ser veritables deixebles de Crist i alumnes de l'Evangelí. Natzaret dona, també una lliçó de silenci. Deia poèticament aquest Papa Sant: "Silenci de Natzaret, ensenya'ns el recolliment, la interioritat, l'aptitud de prestar orelles a les bones inspiracions i paraules dels veritables mestres; ensenya'ns la necessitat i el valor de la preparació, de l'estudi,

de la meditació, de la vida personal i interior, de l'oració que Déu només veu secretament". Natzaret ofereix en tercer lloc lliçó de vida domèstica, mostrant la senzilla i austera bellesa de la família i el seu caràcter sagrat i inviolable. Finalment, Natzaret ofereix lliçó de treball, perquè Natzaret és la casa del Fuster i allà és on el Fill de

Déu "va treballar amb mans d'home" (GS 22).

El Papa Francesc, en la seva Exhortació sobre "l'alegria de l'Amor" convida també a commoure'ns davant la novetat que suposa l'encarnació del Verb en una família humana (cf. n. 65) i a contemplar la família de Natzaret "amb la seva quotidianitat feta de cansaments i fins de malsons, com quan va haver de patir la incomprendible violència d'Herodes, experiència que es repeteix tràgicament encara avui en tantes famílies de pròfugs, rebutjats i inermes" (n. 30). Necessitem submergir-nos en aquest misteri i penetrar en ell. És el misteri de Nadal, que té gust de família.

Malgrat les seves debilitats, cada família pot aportar una llum en la foscor del món, perquè cadascuna d'elles és reflex, "escultura vivent" de Déu, que és comunió d'amor (cf. n. 11). I cada família pot ser, també, lloc d'aprenentatge i celebració de la fe, on es comparteixi l'oració quotidiana i la lectura de la Paraula de Déu, per créixer en el seu amor. En aquest dia faig meua l'oració del Papa Francesc, que diu:

**Santa Família de Natzaret,
fes de les nostres famílies
lloc de comunió i cenacle d'oració,
autèntiques escoles de l'Evangelí
i petites esglésies domèstiques.**

Sagrada Família al taller de Natzaret d'Andrés de Rubira (oli sobre tela)

l'entrevista a...
JUAN LUIS HERNÁNDEZ GOMILA

Juan Luis Hernández Gomila (Maó 1957) és professor jubilat. Li adreçem unes preguntes amb motiu de les festes de Nadal.

Què és i què significa Nadal per a vostè?

El naixement de Crist, el meu Redemptor i germà, Bon Pastor i sense el qual la meua existència no tindria cap mena de sentit. També una data per a reflexionar sobre la meua vida, canviar el que cal, perdonar i demanar perdó i aprendre a estimar a tothom sense exclusions, a ser coherent amb allò que dic ser...

Quina diferència veu amb el Nadal de la seva infància i el d'avui en dia?

A la meua infància era potser més sentit. Es conservava i tenia més en compte el seu significat religiós. I el consumisme d'avui -un avantatge de la pobresa- no existia. També tenia un profund caràcter familiar.

Troba que la celebració de Nadal d'ara té un caire més comercial i consumista que religiós?

Malauradament, sí. Quants realment saben el que celebren? Però no tan sols el Nadal. La Fe i els sagraments han patit el mateix. Hi ha hagut un "Black Friday" religiós. Primera Comunió -i darrera- convertida en un simple acte social buit de significat... Noces: Igual. És força trist. O hem de canviar de nom -i deixar d'anomenar-nos cristians- o hem de canviar de vida. Déu vulgui que aquest Nadal ens condueixi cap a la segona opció.

És dels que conserven la tradició de muntar el betlem?

Sí. No he deixat de fer-lo ni un sol any. El d'aquestes festes, de fet, ja roman enllestit. I estar al seu costat afaforeix, per a mi, força, la pregària i la possibilitat, en certa manera, de viure, també tu, aquella nit revestida d'una llum extraordinària. La física i la de l'amor infinit.

Com acostuma a celebrar la Festa de Nadal?

Tenint en compte el que significa, revisant la meua consciència, pregant, anant a missa i compartint el goig del naixement de Crist amb la meua família i amb totes les persones que m'envolten. I procurant ser una mica més solidari.

Toni Olives

la paraula
de Déu

La Sagrada Família

Cicle C

Lectura del llibre de Jesús, fill de Sira 3, 3-7.14-17a

En els fills, el Senyor fa l'elogi del pare i sentència a favor de la mare. Qui honra son pare expia els pecats, qui honra sa mare es guanya un tresor. Els fills seran la felicitat del qui honra son pare; quan pregui, Déu l'escoltarà. Qui honra son pare viurà molts anys, qui honra sa mare obtindrà del Senyor la recompensa. Fill meu, acull ton pare en la vellesa, no l'abandonis mentre visqui. Si flaqueja el seu enteniment, sigues compassiu, no el dejectis quan et veus en plena força. Déu no oblidarà la pietat que tens per ton pare; te la tindrà en compte per a compensar els teus pecats.

Salm responsorial 127

R: **Feliços els feels del Senyor, que viuen seguint els seus camins.**

Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Colosses 3, 12-21

Lectura de l'evangeli segons sant Lluç 2, 41-52

Els pares de Jesús anaven cada any a Jerusalem amb la peregrinació de Pasqua. Quan ell tenia dotze anys, pujaren a celebrar les festes com era costum i, passats els dies, quan tothom se'n tornava, l'al.lot es quedà a

Jerusalem sense que els seus pares se'n temessin. Pensant que anava amb altres de la caravana, feren la primera jornada de camí. Al vespre el cercaven entre els parents i coneguts i no el trobaren. L'endemà se'n tornaren a Jerusalem, a cercar-lo. El tercer dia el trobaren en el temple, assegut entre els mestres de la Llei, escoltant-los i fent-los preguntes. Tots els qui el sentien estaven meravellats de la seva intel·ligència i de les seves respostes. Els seus pares quedaren sorpresos de veure'l allà, i sa mare li digué: -"Fill, ¿per què t'has portat així amb nosaltres? Ton pare i jo et cercàvem amb ànsia." Ell els digué: -"¿Per què em cercàveu? ¿No sabíeu que jo només podia ser a la casa del meu Pare?" Ells no comprengueren aquesta resposta. Després baixà amb ells a Natzaret i vivia sotmès a ells. Sa mare conservava tots aquests records en el seu cor. A mesura que Jesús creixia, avançava en enteniment i es guanyava el favor de Déu i dels homes.

Lectura del llibre del Eclesiàstic 3, 2-6. 12-14

Salmo responsorial 127,
R: **Dichosos los que temen al Señor y siguen sus caminos.**

Lectura de la carta del apòstol san Pablo a los Colosenses 3, 12-21

Hermanos: Como elegidos de Dios, santos y amados, revestidos de compasión entrañable, bondad humildad, mansedumbre y paciencia. Sobrellevaos mutuamente y perdonaos, cuando alguno tenga quejas contra otro. El Señor os ha perdonado: haced vosotros lo mismo. Y por encima de todo esto, el amor, que es el vínculo de la unidad perfecta. Que la paz de Cristo reine en vuestro corazón; a ella habéis sido convocados, en un solo cuerpo. Sed también agradecidos. La Palabra de Cristo habite entre vosotros en toda su riqueza; enseñaos unos a otros con toda sabiduría; exhortaos mutuamente. Cantad a Dios, dadle gracias de corazón, con salmos, himnos y cánticos inspirados. Y, todo lo que de palabra o de obra realicéis, sea todo en nombre del Señor Jesús, dando gracias a Dios Padre por medio de él. Mujeres, sed sumisas a vuestros maridos, como conviene en el Señor. Maridos, amad a vuestras mujeres, y no seáis ásperos con ellas. Hijos, obedeced a vuestros padres en todo, que eso agrada

al Señor. Padres, no exasperéis a vuestros hijos, no sea que pierdan los ánimos.

Lectura del santo Evangelio según san Lucas 2, 41-52

Los padres de Jesús solían ir cada año a Jerusalén por la fiesta de la Pascua. Cuando cumplió doce años, subieron a la fiesta según la costumbre y, cuando terminó, se volvieron; pero el niño Jesús se quedó en Jerusalén, sin que se enteraran sus padres. Estos, creyendo que estaba en la caravana, anduvieron el camino de un día y se pusieron a buscarlo entre los parientes y conocidos; al no encontrarlo, se volvieron a Jerusalén buscándolo. Y sucedió que, a los tres días, lo encontraron en el templo, sentado en medio de los maestros, escuchándolos y haciéndoles preguntas. Todos los que le oían quedaban asombrados de su talento y de las respuestas que daba. Al verlo, se quedaron atónitos, y le dijo su madre: «Hijo, ¿por qué nos has tratado así? Tu padre y yo te buscábamos angustiados». Él les contestó: «¿Por qué me buscabais? ¿No sabíais que yo debía estar en las cosas de mi Padre?». Pero ellos no comprendieron lo que les dijo. Él bajó con ellos y fue a Nazaret y estaba sujeto a ellos. Su madre conservaba todas estas cosas en su corazón. Y Jesús iba creciendo en sabiduría, en estatura, y en gracia ante Dios y ante los hombres.

evangeli i vida

Per què em buscàveu?...

En el text de Lluç, que la litúrgia ens ofereix el dia en què celebrem la festivitat de la Sagrada Família, podem apreciar com la família de Natzaret viu la quotidianitat d'una família jueva que celebrava les seves festes religioses, en la què Jesús creixia sota l'atenta mirada del seu pares, Maria i Josep.

"Quan ell tenia dotze anys, hi van pujar a celebrar la festa, tal com era costum". Als 12 anys era l'edat de l'emancipació en el sentit que els adolescents moltes vegades sortien de casa per anar a servir o fer de mosso.

"Per què em buscàveu?". Amb la "insolència" de la resposta a Maria i Josep posada

en boca de Jesús, Lluç ens vol cridar l'atenció sobre la crida de Déu a ser "fills adults" del Pare.

"No sabíeu que jo havia d'estar a casa del meu Pare?". No és que Déu substitueixi els pares naturals, sinó que tota la jerarquia dels pares envers els fills ha de portar cap a l'emancipació i a experimentar aquella "filiació més profunda" que ens fa sentir germans de tots i servidors els uns dels altres des de la igualtat i la llibertat. Lluç ens vol indicar que cada persona té una missió no rebuda dels pares sinó de Déu mateix.

"Al cap de tres dies el van trobar...".

Referència clara als tres dies en què els deixebles van "perdre" Jesús després de la seva mort a Jerusalem. A Josep i Maria se'ls va perdre el "seu" fillet Jesús, i al cap de tres dies el retroben adult i emancipat. Als deixebles se'ls va perdre el "seu" messies d'Israel, i al cap de tres dies el retroben com a salvador universal.

"Després baixà amb ells a Natzaret i els era obedient". Als 12 anys, Jesús deixa clara la seva independència, i, des d'aquesta independència, torna a sotmetre's per generositat als seus pares. I açò el fa créixer encara més "... es feia gran, avançava en enteniment i tenia el favor de Déu i dels homes".

Vicent Llabrés

la veu dels joves

Els joves i les xarxes socials

Secretariat Diocesà de Joventut

Les xarxes socials es poden veure des de dos punts de vista diferents. Permeten aproximar-te a amics i família que estan enfora. Es poden emprar com a eines per saber més, informar-te minut a minut, per estar al dia i també creen un sac de bons moments i de records. Són una eina clau per a la difusió de coneixements. La gran majoria de joves no veu el telenotícies o no llegeix el diari. Són una manera de tenir consciència del que passa al món.

Existeixen beneficis per al desenvolupament personal i les relacions socials. Una persona tímida, que no s'atreveix a xerrar o a sortir, que li ha costat molt sempre travar amistats, pot aconseguir-ho gràcies a les xarxes socials. Determinades xarxes són una eina perfecta per donar a conèixer l'art, és a dir, mostrar de manera interactiva les obres

actuals o antigues, fins i tot les creades per un mateix.

Però també poden afavorir l'individualisme, ens poden fer caure en una cultura de la pantalla o fins i tot poden arribar a fer-nos viure en un món virtual, enfora del quotidià. Es pot caure en l'abús, aïllar-se i substituir el contacte humà. La possibilitat de crear perfils i personalitats diferents, de no mostrar la cara a les xarxes fa que es coneguin persones que no es representen realment tal com

són. Creen molta dependència i moltes vegades preferim conèixer una persona a través d'aquestes i no cara a cara. No hi ha res com la presència física: mai res no podrà substituir el mirar-nos als ulls, l'entrevista presencial, la salutació amb una abraçada. Poc o molt, per nosaltres les tecnologies són gran part de les eines de treball, però a la vegada descobrim que poden ser molt útils per les persones grans, per exemple els nostres avis, gent amb discapacitats, malalts... Ajudar-los a manipular-les és un servei valuós que donades les circumstàncies els podem oferir.

Cal treure profit d'allò que els avenços de la ciència i la tècnica ens posen a l'abast, que fins i tot poden ser una font de coneixement, de cara a nosaltres i als altres, afavorir la nostra interioritat per arribar a ser unes persones físicament relacionades i ben connectades.

miscel·lània menorquina

Neules

Florenci Sastre

Des de fa pocs anys ha reviscolat el costum de posar neules de paper blanc en les esglésies de Menorca per Nadal, hàbit que quasi havia desaparegut, fins al punt que alguns pensaven que era una cosa importada de Mallorca. Però es tracta d'una tradició ben menorquina. Quan la Pabordia de Ciutadella estava vacant, l'ecònom que servia a la parròquia havia de presentar els comptes al reial patrimoni ja que aquest càrrec era de patronat reial. Així el Dr. Bartomeu Taltavull, entre les despeses que va fer des del 13 de juliol de 1778 fins al 18 de febrer de 1779 diu: "Item. Als 22 de desembre per fil per enneular, 4 sous 6 diners". Entre les

que va fer des del 23 d'agost de 1779 fins al 4 de gener de 1780 consta aquesta partida: "Item als 24 de desembre se paga a lo escola per fil havia bistret per enneular y per el treball de sis miñons qui havian de aportar las atxas a las matinas de Nadal, 14 sous". En els comptes presentats per l'ecònom Antoni Siquier referents al període entre el 6 de juliol de 1780 i el 4 de gener de 1781 consta el 14 de desembre de 1780: "Item pagui per una ma de paper per fer neulas, 1 sou 8 diners" i el 16 de desembre de 1780: "Item pagui per ennaular" 6 sous 8 diners. En els comptes presentats pel mateix ecònom Antoni Siquier pel període del 6 de juliol de 1781 al 4 de

gener de 1782 es diu referent al 21 de desembre: "Item pagui per fil de pelomar y fer las neulas, 3 sous". El mateix ecònom en els comptes del 6 de juliol de 1782 al 4 de gener de 1783 diu respecte al 19 de desembre de 1782: "Item pagui per fil de empalomar per enneular" 5 sous 6 diners. Finalment en els comptes des del 6 de juliol de 1784 fins al 6 de gener de 1785, el 20 de desembre de 1784 es diu: "Item per una ma de paper per fer neulas" i el 24 de desembre es diu: "Item per fil de empelumar per enneular 8 onces a raho de 7 sous la lliura". Tot això es pot consultar a l'Arxiu Històric de Maó, Reial Patrimoni, Jutjats, caixa 18, nombre 506.

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA

Salms de la 2ª Setmana:

Dg.30, La Sagrada Família (F): Is 1, 20-22. 24-28 / Sal 83 / IJo 3, 1-2. 21-24 / Lc 2, 41-52.

Di. 31, Fèria: IJo 2, 18-21 / Sal 95 / Jo 1, 1-18.

Dt. 1, Santa Maria, Mare de Déu (S): Nm 6, 22-27 / Sal 66 / Ga 4, 4-7 / Lc 2, 16-21.

Dc. 2, Sant Basili El Gran i sant Gregori Nazianzè, bisbes i doctors de l'Església (MO): IJo 2, 22-28 / Sal 97 / Jo 1, 19-28.

Dj. 3, Fèria: IJo 2, 29_3, 6 / Sal 97 / Jo 1, 29-34.

Dv.4, Fèria: IJo 3, 7-10 / Sal 97 / Jo 1, 35-42.

Ds.5, Fèria: IJo 3, 11-21 / Sal 99 / Jo 1, 43-51.

Dg. 6, Epifania del Senyor (S): Is 60, 1-6 / Sal 71 / Ef 3, 2-3a. 5-6 / Mt 2, 1-12.

Participa al concurs de clipmetratges de Mans Unides

Ja es poden enviar vídeos per a la desena edició del Festival de Clipmetratges que organitza l'ong i que enguany s'enfoca en la igualtat entre homes i dones. Els participants han d'enviar un vídeo d'un minut sobre un dels següents temes: o bé visibilitzar les situacions en el món en què no es compleixen els drets d'igualtat de gènere, o bé mostrar accions que marquin el camí per aconseguir-la.

El termini de presentació de vídeos acaba el 8 de febrer, per a les escoles, i l'11 d'abril per la categoria general. Els premis van des de campaments amb tallers audiovisuals fins a un viatge de 10 dies a un país d'Amèrica Llatina per a la persona que presenti el millor clipmetratge. Per a conèixer les bases del concurs, visitin la web [h.,http://www.clipmetrajemasunidas.org/](http://www.clipmetrajemasunidas.org/).

Caramelles de Nadal

Missa i recital de cançoner tradicional d'Eivissa i Formentera a càrrec de Sa Colla des Puig de Missa a:

-Ciutadella: Dissabte 29 de desembre a les 19.30 h, a la parròquia de St. Francesc de Ciutadella.

-Santuari de la Mare de Déu del Toro: Diumenge 30 de desembre, a les 11 h.

Jornada Mundial de la Pau

El document del Papa per aquesta 52ª Jornada Mundial de la Pau és: **“La bona política està al servei de la pau”**. Dilluns 31 de desembre celebracions a:

-Ciutadella: Eucaristia preparada per totes les parròquies de l'arxiprestat de Ciutadella. A la Parròquia de Sant Francesc, a les 20 h.

-Ferrerries: Eucaristia a l'Església de Santa Maria, a les 20 h.

-Maó: Eucaristia preparada per totes les parròquies de l'arxiprestat de Maó. A la Parròquia de la Concepció, a les 19 h. Es suprimeixen totes les misses de Vigília a Maó.

Jornada festiva de preveres

Dimecres 2 de gener, a Sant Joan dels Vergers.

Peregrinació a Terra Santa

Des de La Catedral s'organitza una peregrinació a Terra Santa, entre els dies 7 i 14 de maig de 2019, oberta a tots els qui hi vulguin participar. Per apuntar-se o demanar informació poden telefonar a Mn. Josep Manguán (659 98 22 55).

Notícies nostres

El Betlem vivent de sant Josep suma 35 edicions

El Betlem del Col·legi Sant Josep de Maó segueix ben viu en la seva 35a edició. Els fillets i filletes de l'escola van posar en escena el diumenge 16 de desembre el naixement de Jesús en un esdeveniment que uneix a tot el centre educatiu. La preparació que havia implicat en les últimes setmanes a estudiants, familiars i mestres va ben lluir durant dues hores, en les quals un nombrós públic va passar pel col·legi per gaudir d'una de les tradicions més importants del programa escolar nadalenc.

El Betlem Vivent de Sant Josep ha guanyat no només en grandària, sinó també en riquesa de detalls amb el pas dels anys. Aquest 2018 el centre ha posat en escena una col·lecció de diversos escenaris, des de l'anunciació fins al naixement del nen Jesús. Cada-

cuna de les edicions del Betlem s'aprofita per afegir una novetat, encara que conservant l'essència, que resideix en la il·lusió amb la qual el prepara tota la comunitat del centre, com una gran família.

Poden veure més imatges del betlem a www.bisbatdemenorca.com.

Les religioses del Toro comparteixen el seu primer recés amb creients

Les germanes Hijas de la Sagrada Família, que cuiden el Santuari de la Mare de Déu del Toro des d'aquest setembre, van celebrar el seu primer recés espiritual en companyia dels fidels els dissabtes 15 i 22 de setembre. En aquestes jornades de reflexió les religioses de clausura van convidar als creients a reflexionar sobre el naixement de Jesucrist. El temps d'Advent és un dels més importants per a elles, com explica la germana María Fátima, ja que representa "l'espiritualitat de la nostra comunitat religiosa: l'esclavitud Mariana". D'aquí que fos tan oportú compartir aquest moment amb els cristians de Menorca, amb els quals van meditar sobre com reviu "verdaderament el naixement de Jesús en la nostra ànima". No com l'en-

senya i predica el món exteriorment, "amb regals, banquets i festes", sinó seguint l'exemple del nen a Betlem i de la Sagrada Família, "és a dir, en la pobresa, la humilitat, la vertadera alegria", que es troba en la submissió a la voluntat de Déu.

En aquest sentit un recés espiritual així no s'ha de viure un dia, com recalca la religiosa, "sinó que les paraules rebudes de nostre Senyor han de romandre a les nostres ànimes". Aquestes dues jornades, conclou "han estat una gran alegria" per a elles, perquè les han pogudes compartir amb els cristians menorquins. Esperen poder repetir aquestes trobades al llarg del pròxim any, per a poder correspondre "amb tant d'amor" al Senyor i a Maria al Santuari de la Mare de Déu del Toro.

Els Escoltes reparteixen la Llum de la Pau amb episodis de la Creació

Els Escoltes van repartir el dissabte 22 la Llum de la Pau de Betlem en una celebració que recordava els set dies de la Creació i que va congrega a més de 230 persones. Fillets, joves i adults vinculats amb el moviment van omplir els bancs de

Santa Maria de Maó per a gaudir d'aquest esdeveniment que organitzava en aquesta ocasió l'Agrupament Escolta Tramuntana.

Cadascun dels agrupaments de l'Illa s'havia encarregat d'il·lustrar un dels set dies de la Creació durant les setmanes d'Advent. El resultat, ben vistós, es va poder contemplar en la pantalla abans del repartiment de la llum. Durant mitja hora el temple va quedar en la penombra i s'anaren projectant dibuixos sobre els estadis de la creació mentre na Laura Cubas llegia fragments del Gènesi acompanyada d'en Tomé Olives a l'orgue. L'espectacle es va arrodonir llançant globus i encenent espelmes i fanalets amb la llum que havien anat a recollir quatre membres de l'AE Tramuntana a Guadalajara uns dies abans.